

HANDLINGSPLAN
FOR ELDREOMSORGEN 1998-2001

RESULTATER OG PLANER ETTER TO ÅR

*Statusrapport
basert på kommunenes planer pr 10.1.2000.*

HPE- Rapport 1/2000
Sosial- og helsedepartementet, POA
27 mars 2000

INNHOOLD

INNLEDNING

1. UTGANGSPUNKT

Utbyggingsbehov og utbyggingstakt

2. RESULTATRAPPORT 1998-1999

2.1 Investeringer

2.2 Drift

2.3 Vurdering og konklusjon

3. KOMMUNALE PLANER 2000-2003

3.1 Investeringer

3.2 Drift

3.3 Vurdering og konklusjon

INNLEDNING

Handlingsplan for eldreomsorgen ble lagt fram for Stortinget våren 1997 i St.meld.nr.50 (1996-97), og ble iverksatt allerede fra 1.januar 1998. Kommunene utarbeidet sine første planer for perioden 1998-2001 med frist 1.februar 1998 og disse ble rullert året etter for perioden 1999-2002. Plantall for kommunene ble rapportert til fylkesmannen 1.12.1998 og dette materialet dannet grunnlaget for tilskuddstildelingen i 1999, og er presentert i HPE-rapport nr 2/1999 «Resultater og planer» (SHD- Statusrapport 23 august 1999).

Denne rapporten bygger på kommunenes planer rullert for andre gang for perioden 2000-2003, med resultat og plantall rapportert pr 101.2000. Kommunenes rapportert er sammenholdt med Husbankens statistikk. Fylkesmann og fylkeslege har gjennomgått materialet og vil seinere vurdere det opp mot data fra kommunale regnskap, budsjett og økonomiplaner. En mer detaljert rapport med fylkesvise sammenligningstall vil foreligge i slutten av juni. For hvert fylke vil det samtidig bli utarbeidet tilsvarende rapporter med kommunevise sammenligningstall.

Det planmaterialet som presenteres i denne rapporten bygger derfor i hovedsak på situasjonen ved årsskifte 1999- 2000, med de endringer som seinere er innrapportert til fylkesmannen fram til mars 2000. De kommunale planene endres og revideres fortløpende. Det må derfor tas forbehold om at kommunene kan ha gjort beslutninger som ikke er fanget opp i denne rapporten.

Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til Sosial- og helsedepartementet ved prosjektleder Steinar Barstad (tlf. 22 24 86 89), rådgiver Øyvind Brandt (tlf. 22 24 85 78) eller rådgiver Per Gammelsæther (tlf. 22 24 86 02).

Se ellers ODIN på Internett <http://odin.dep.no/eldreplan/> med våre tidligere statusrapporter og rundskriv.

Sosial- og helsedepartementet
Pleie- og omsorgsavdelingen
Oslo 27. mars 2000

1. UTGANGSPUNKT

Handlingsplan for eldreomsorgen la for perioden 1998-2001 til grunn et utbyggingsbehov på til sammen 24.400 sykehjemsplasser og omsorgsboliger og vel 12.000 nye årsverk i kommunenes pleie- og omsorgstjeneste, fordelt på denne måten:

	1998		Perioden 1998-2001	
	Flere årsverk	Utbyggingsbehov (plasser)	Flere årsverk	Utbyggingsbehov (plasser)
1. Styrking av hjemmetjenestene	1500		6000	
2. Videreføre dagens utbyggingstakt av omsorgsboliger		1800		7200
3. Omgjøring til ensengsrom	70	1200 ¹⁾	280	6000 ¹⁾
4. Flere plasser med heldøgns pleie og omsorg	1120	1250 ²⁾	4500	5000 ²⁾
5. Flere plasser for å sikre et visst minstenivå (utjevne komm. Forskj.)	310	350 ²⁾	1250	1400 ²⁾
6. Utskiftings-/saneringsbehov		1200 ²⁾		4800 ²⁾
7. Sum (1+2+3+4+5+6)	3000	5800	12030	24400

1. Investeringsbehov over 5 år fra 1998 til 2002

2. Det er beregningsmessig lagt til grunn ca. halvparten omsorgsbolig og halvparten sykehjem.

(Kilde: St meld nr 50 (1996-97) –tabell 6.1)

Enerom/ utskifting.

For å gjennomføre «eneromsreformen» og dekke behovet for utskifting og sanering av gammel bygningsmasse er det beregnet tilsammen 10.800 nye omsorgsboliger/ sykehjemsplasser. Det er naturlig å se tallene for eneromssatsing og utskifting i sammenheng, ettersom flersengsrommene blir borte både ved omgjøring til enerom og ved utskifting av eldre bygningsmasse som inneholder flersengsrom (f.eks. gamle aldershjem). I begge tilfeller forutsettes tapte plasser erstattet både med omsorgsboliger og sykehjem.

Av handlingsplanenes utbyggingsbehov på 24.400 plasser/boliger, går altså 10.800 med til å erstatte institusjonsplasser/boliger som forsvinner i samme periode pga utskifting/modernisering eller ombygging til enerom.

Nye plasser.

De resterende 13.600 plasser/boliger i handlingsplanen skal nyttes til å øke kapasiteten i pleie- og omsorgstjenestens botilbud. De nye plassene skal både videreføre dagens utbyggingstakt med 7.200 nye omsorgsboliger, sikre et visst minstenivå og skaffe tilsammen 6.400 nye plasser med heldøgns pleie og omsorg (beregnet fordelt på 3.200 sykehjemsplasser og 3.200 omsorgsboliger).

Tilsammen innebærer dette at det beregningsmessig er lagt til grunn en kapasitetsøkning på 3.200 nye sykehjemsplasser (23,5%) og 10.400 nye omsorgsboliger (76,5%). Det er imidlertid opp til kommunene selv å

vurdere hvordan bo- og tjenestetilbudet skal sammensettes og organiseres utfra lokale behov i den enkelte kommune.

Utbyggingsbehov – Handlingsplan for eldreomsorgen

Boenheter (sykehjemsplasser/ omsorgsboliger)

	1998-2001
Utskiifting / enerom	10.800
Kapasitetsøkning	13.600
<i>Herav: Sykehjemsplasser</i>	3.200
<i>Omsorgsboliger</i>	10.400
Til sammen	24.400

I tillegg er det planlagt 3.400 omsorgsboliger knyttet til Opptappingsplanen for psykisk helse 1999-2006.

Nye årsverk.

Handlingsplanen har videre beregnet et behov for vel 12.000 nye årsverk i pleie- og omsorgstjenesten, fordelt med 3.000 nye årsverk hvert år i planperioden. Hjemmetjenesten forutsettes styrket med 6.000 årsverk, mens 5.750 årsverk er knyttet til etableringen av nye plasser med heldøgns pleie og omsorg. Utover dette er det beregnet et behov for 280 nye årsverk i forbindelse med eneromssatsingen.

De 12.000 nye årsverkene skal sammen med investeringen i 13.600 nye omsorgsboliger/ sykehjemsplasser sette den kommunale pleie- og omsorgstjenesten i stand til å møte den sterke økningen i antall eldre, og styrke både kvalitet og kapasitet på tjenestetilbudet. Både omsorgstjenestetilskuddet og skjønnstilskuddet er forutsatt brukt til å styrke bemanning, kompetanse og drift av pleie- og omsorgstjenesten i kommunene

Utbyggingstakt.

For å holde tritt med befolkningsutviklingen er det forutsatt at tallet på nye stillinger (årsverk) finansiert gjennom handlingsplanen bør øke jevnt i hele planperioden,. Stadig flere eldre må med andre ord ha tilbud om pleie- og omsorgstjenester enten de bor hjemme, i omsorgsbolig eller institusjon - uavhengig av hvor raskt kommunene er i stand til å bygge nye omsorgsboliger og sykehjemsplasser. Derfor trappes handlingsplanens driftstilskudd opp med et likt beløp hvert år, slik at pleie- og omsorgstjenestens driftsutgifter ved avslutningen av planperioden kan ligge 4 mrd. kr over dagens nivå.

Handlingsplanens tall for nye omsorgsboliger og sykehjemsplasser gir uttrykk for samlet utbyggingsbehov i hele planperioden. I de årlige statsbudsjett får Husbanken en tilsagnsramme, som innebærer at det i løpet av budsjettåret kan godkjennes søknader tilsvarende 5.800 sykehjemsplasser og omsorgsboliger pr.år, samt 1.200 enheter i 2002. De nye sykehjemsplassene og omsorgsboligene forventes ikke ferdig bygd samme år som tilsagn gis. Det er derfor rimelig å regne med at utbyggingstakten målt i forhold til ferdige sykehjemsplasser og omsorgsboliger er lav i begynnelsen, men øker etterhvert utover i planperioden.

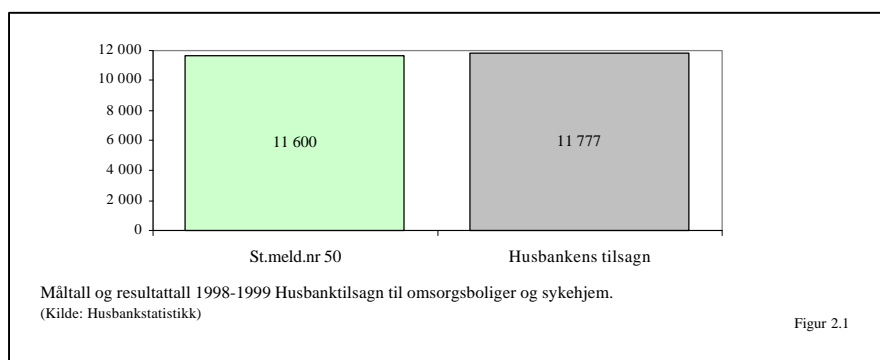
2. RESULTATRAPPOR 1998-1999

2.1 Investeringer.

Godkjente prosjekter i Husbanken

St.meld.nr.50 (1996-97) oppga for 1998 og 1999 et utbyggingsbehov på tilsammen 11.600 sykehjemsplasser og omsorgsboliger, hvorav 4.800 ville gå med til å erstatte plasser som ble borte pga. ombygging til enerom og utskifting av gammel bygningsmasse. De resterende 6.800 skulle bidra til å gi en kapasitetsøkning beregnet til 1.600 nye sykehjemsplasser og 5.200 nye omsorgsboliger. Statsbudsjettet for 1998 og 1999 ga Husbanken grunnlag for å gi kommunene tilsagn om tilskudd til bygging av inntil 5.800 boenheter hvert av de to årene.

I følge Husbankens statistikk fikk kommunene tilsagn om tilskudd til bygging og utbedring av 5.610 boenheter i 1998 og 6.167 enheter i 1999. Disse fordelte seg med 67% omsorgsboliger og 33% sykehjemsplasser, og andelen sykehjemsplasser økte fra 1998 til 1999. Om lag 15% av tilskuddene gis til utbedring av eksisterende bygningsmasse, mens resten gjaldt oppføring av nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger. I tillegg har Husbanken gitt tilsagn til bygging av 118 omsorgsboliger knyttet til Opptappingsplanen for psykisk helse.

Husbanken fikk i løpet av 1999 inn søknader om tilskudd til 7.066 boenheter, mot 5.527 enheter i 1998. Ved utgangen av 1999 var søknader for til sammen 1.336 enheter under behandling i Husbanken.

Ferdigbygde sykehjemsplasser og omsorgsboliger

Kommunene har rapportert for 1998 og 1999 at det ble ferdigstilt 7.550 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger i 1998 og 1999, mens 600 enheter ble utbedret, til sammen 8.150 enheter. Dette betyr at 33% av den samlede målsettingen om 24.400 enheter er nådd etter to år av handlingsplanperioden.

(Til sammenligning har Husbanken utbetalt tilskudd til 8.129 ferdig bygde omsorgsboliger og sykehjemsplasser i 1998 og 1999.)

Utbyggingsbehov og ferdigbygde boenheter – Handlingsplan for eldreomsorgen*Boenheter (sykehjemsplasser/omsorgsboliger) 1998 og 1999*

	Måltall 1998-2001 nr 50 (1996-97)	St.meld	Resultat 1998- 1999	Resultat i prosent av måltall
Utskifting / enerom/ utbedring	10.800		2.850	26%
Kapasitetsøkning	13.600		5.300	39%
Herav: Sykehjemsplasser		3.200	1.000	
Omsorgsboliger		10.400	4.300	
Til sammen	24.400		8.150	33%

Økning i kapasiteten

Kommunene rapporterer for 1998 og 1999 en kapasitetsøkning på i alt 5.300 nye boenheter, fordelt med 1.000 nye sykehjemsplasser og 4.300 omsorgsboliger (om vi regner at omsorgsboliger erstatter nedgangen i aldershjemsplasser med 800 plasser). Dette innebærer at om lag 39% av den samlede målsettingen om 13.600 sykehjemsplasser og omsorgsboliger i økt kapasitet er dekket etter to år av handlingsplanperioden.

Utskifting/ enerom

Kommunene rapporterer at det i 1998 og 1999 er bygd om lag 2.250 sykehjemsplasser og omsorgsboliger for å erstatte plasser som er gått tapt ved ombygging til enerom og utskifting av gammel bygningsmasse. Videre er det utbedret 600 plasser og boliger.

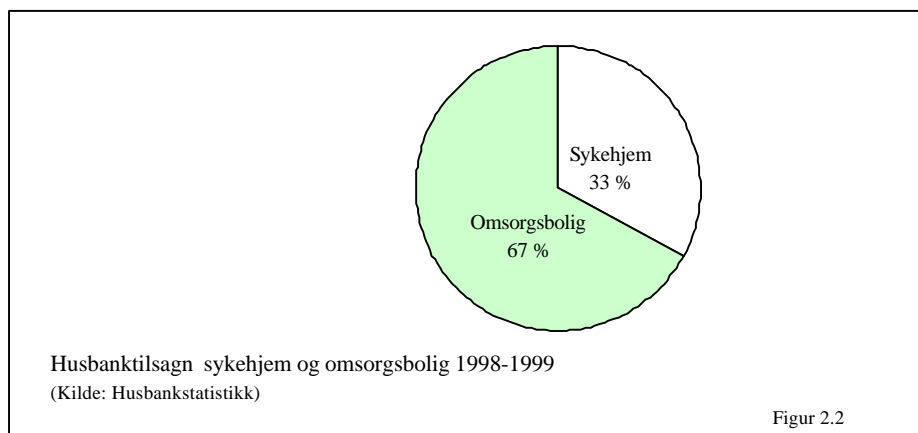
Fra Husbanken er det i 1998 og 1999 utbetalt tilskudd til utbedring av 283 plasser i forbindelse med ombygging til enerom (jf. tidligere tilskuddsordning), og tilskudd til utbedring av 722 sykehjemsplasser og 569 omsorgsboliger.

Byggingen av omsorgsboliger bidrar også etter hvert til at mange gamle aldershjemsplasser og institusjonsplasser med 2- og flersengsrom erstattes med boliger. Regnes omsorgsboligene med, har derfor «eneroms»-andelen økt sterkere. Et flersengsrom kan vanligvis ikke ombygges før det er bygd et nytt rom/ny bolig til den som må flytte. Dette er derfor en prosess som går i to trinn, og som tar noe tid. Det har derfor ikke vært forventet at handlingsplanens virkemidler skulle gi særlige resultater på dette området i handlingsplanperiodens første halvdel.

Fordeling sykehjem og omsorgsboliger

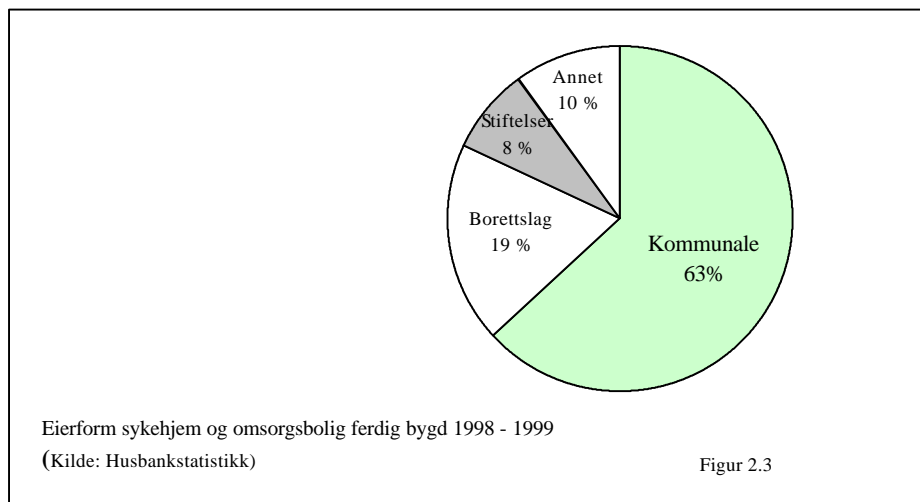
I følge kommunenes rapporter er 31% av de nybygde enhetene i 1998 og 1999 sykehjemsplasser og 69% omsorgsboliger. Andelen sykehjem er økende fra 1998 (27%) til 1999 (34%).

Ser vi på de 11.777 tilsagnene som er gitt av Husbanken i 1998 og 1999 er andelen sykehjem 33 %, og andelen sykehjem er økende fra 1998 til 1999. En stor del av tilsagnene gitt av Husbanken i 1998 og 1999 vil bli realisert som bygg i 2000 og 2001, og indikerer derfor at andelen ferdig bygde sykehjem vil øke noe i forhold til andelen omsorgsboliger i planens to første år.

Fordeling på eierform

I følge Husbankens statistikk for ferdig bygde prosjekter var 63% av de sykehjemsplasser og omsorgsboliger som ble bygd eller utbedret i 1998 og 1999 kommunalt eid, 19% knyttet til borettslag, 8% til stiftelser og 10 %

hadde andre eierformer. Andelen borettslag har økt med 5% poeng fra 1998 til 1999, og kommunale eierformer er tilsvarende redusert.

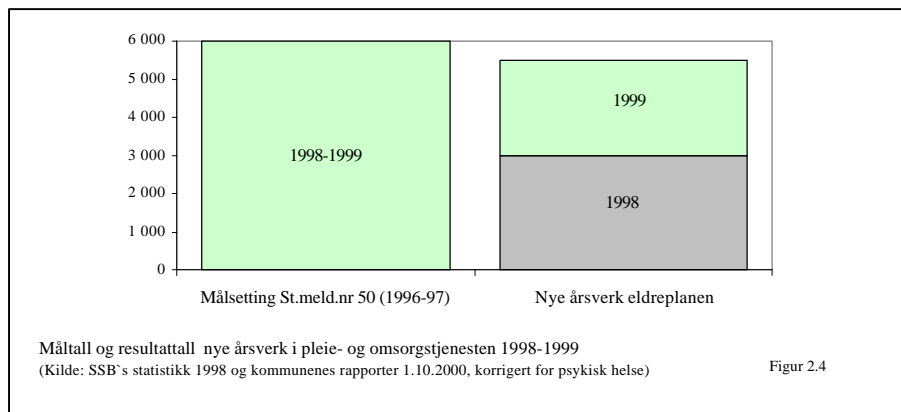
2.2 Drift

Oppretting av nye stillinger.

Kommunene rapporterte 10. januar 2000 at om lag 2.700 nye årsverk var besatt i pleie- og omsorgstjenesten i løpet av 1999. I følge SSB økte pleie- og omsorgstjenesten med 3.359 årsverk fra 1997 til 1998. Samlet gir dette en økning med 6.059 nye årsverk i løpet av 1998 og 1999. Kommunenes rapporter er foreløpige tall og vil bli erstattet med offisiell statistikk fra SSB i juni måned.

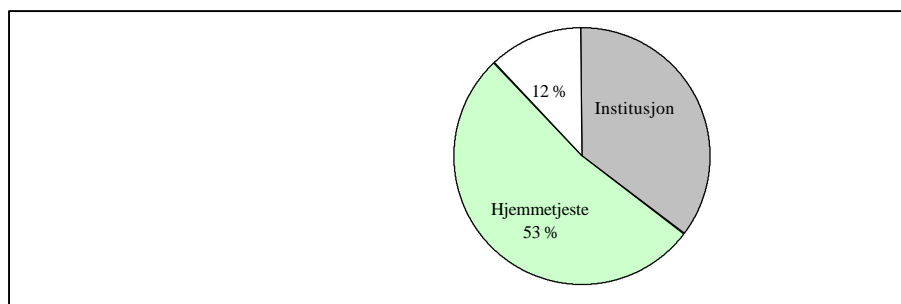
Opptrappingsplanen for psykisk helse og de særskilte tilskuddene til styrking av psykisk helsearbeid i kommunene har bidratt med anslagsvis 500 nye årsverk, mens de resterende 5.500 årsverkene er finansiert med øremerkede midler fra eldreplanen og ved kommunal egenfinansiering.

Handlingsplan for eldreomsorgen har for 1998 og 1999 en målsetting om en økning med 6.000 årsverk i pleie- og omsorgstjenesten. Dette innebærer at resultatet for landet samlet anslagsvis ligger 500 årsverk under målsettingen.

Institusjon og hjemmetjenester.

Av materialet fylkesmannen har innhentet fra kommunene framgår det at om lag 53% av årsverkene er knyttet til hjemmetjenestene, 36% til institusjonsomsorg og 11% til andre oppgaver i pleie- og omsorgstjenesten.

Andre formål.

En del av tilskuddsmidlene er ellers anvendt til opplæring og kompetansehevende tiltak, mindre utstyrsanskaffelser, herunder trygghetsalarmer og andre nødvendige driftsformål i eldreomsorgen. Dette har vært spesielt aktuelt i 1998, ettersom det har tatt tid både å få opprettet, utlyst og besatt nye stillinger.

2.3 Vurdering og konklusjon.

Handlingsplan for eldreomsorgen i god rute halvveis i planperioden

Resultattallene fra kommunene er i rimelig samsvar med måltallene i handlingsplanen halvveis i planperioden. Det er gitt tilsagn om bygging av 11.777 omsorgsboliger og sykehjem, mens behovsanslaget i St.meld.nr.50 (1996-97) var 11.600 enheter. På to år er det samtidig opprettet 6.059 nye årsverk i pleie- og omsorgstjenesten, hvorav anslagsvis 5.500 kan godskrives eldreplanen, mens målsettingen var 6.000 nye årsverk.

Utbygging av eldreomsorgen prioriteres altså i kommunene, og handlingsplanen har utløst høyere aktivitet og kapasitetsvekst i pleie- og omsorgstjenesten, bidratt til bedring av bomiljø og arbeidsmiljø og satt utvikling av kvaliteten på tjenestetilbudet på dagsorden.

Omsorgsboliger følges opp med hjemmetjenester

byggeaktiviteten og fordelingen mellom sykehjem og omsorgsboliger. Byggingen av omsorgsboliger følges opp med økt bemanning og tjenestetilbud, slik handlingsplanen forutsetter.

Ved første utbetaling av de øremerkede driftstilskuddene i 1999 var det hele 126 kommuner som ikke oppfylte aktivitetskravene. Dette har krevd tett oppfølging av den enkelte kommune fra fylkesmann og fylkeslege. For en omprioriteringer og endre sine planer for å innfri kravene. Ved årets slutt var det bare en kommune som ikke utløste fullt tilskudd.

Tallet for nye årsverk i pleie- og omsorgstjenesten ligger i underkant av vedtatte måltall. Tatt i betraktning vekst i lønnskostnader og at vel halvparten av skjønnsstilskuddet er vedtatt brukt til andre formål (kompetanseheving

forventningene. Det er imidlertid en del kommunale variasjoner, som vil bli belyst nærmere når tallene fra SSB presenteres i juni.

Høye plantall – lavere faktisk utbygging

De kommunale planene forutsatte et betydelig høyere antall ferdigbygde sykehjemsplasser og omsorgsboliger

- planene forskyves i tid og er for optimistiske med hensyn til gjennomføringstid
- en del planlagte prosjekter blir ikke gjennomført, enten fordi kommunenes planer endres, eller fordi enkelte prosjekter ikke faller inn under handlingsplanens ordninger

Fylkesmann og fylkeslege bistår Husbanken med faglige vurderinger av kommunenes prosjekter, for å sikre at retningslinjene for ordningen blir oppfylt og at målsettingen om utjevning av ulikheter i tjenestenivå mellom kommunen ivaretas. Begge instanser gir også veiledning til kommunene med sikte på å få til et balansert utbyggingsnivå, gode bygningsmessige løsninger og utjamning kommunene imellom.

Sykehjemsandelen øker

Både i forhold til ferdigbygde enheter og tilsagn som er gitt fra Husbanken er sykehjemsandelen økende om vi sammenligner 1999 med 1998. Det er grunn til å anta at dette første og fremst skyldes at planlegging og utbygging av sykehjem har tatt noe lengre tid en omsorgsboliger.

Enerom fortsatt en utfordring

Tallene for eneromsandelen i institusjon i 1999 vil ikke foreligge før i SSBs pleie- og omsorgsstatistikk. Det er likevel grunn til å minne kommunene om at lovbestemmelsen om rett til enerom i sykehjem vil komme med virkning fra 1.januar 2003. Denne delen av handlingsplanen må derfor være gjennomført i god tid før dette.

3. KOMMUNALE PLANER 2000-2003

3.1. Investeringer

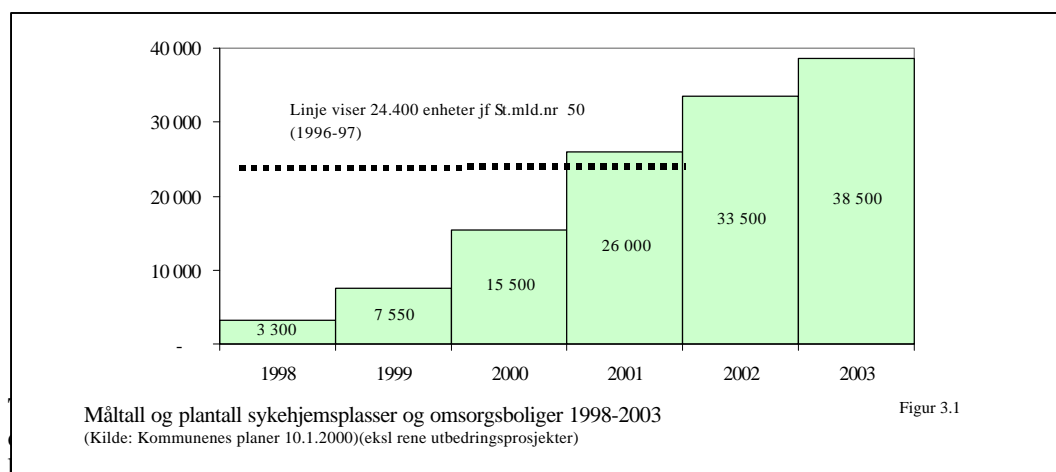
Bygging av institusjonsplasser og omsorgsboliger 2000

Husbankens statistikk viser at det i løpet av årets første måneder er gitt tilsagn om tilskudd til 1.291 sykehjemsplasser og omsorgsboliger og at søknader tilsvarende 1.180 enheter er til behandling. Søknadsinngangen er 47% høyere enn for samme periode i 1999.

Kommunenes rapporter viser at det planlegges bygd omlag 8.000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger i 2000. Om lag 30% går med til eneromsombygging og utskifting av gammel bygningsmasse, mens 70 % vil gi effekt i form av tilgang på nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger ved årets slutt. Det foreligger planer om utbedring av vel 800 plasser og boliger. (Husbankens oversikter viser at det i løpet av 1998 og 1999 godkjent prosjekter tilsvarende 8.300 boliger og plasser som ved utgangen av 1999 ikke var ferdig bygd. En stor del av disse prosjektene vil bli realisert i løpet av 2000. I tillegg vil en mindre andel av prosjektene som gis tilsagn i 2000 være ferdig bygd i løpet av året.)

Hele handlingsplanperioden 1998-2001

Handlingsplan for eldreomsorgen la for perioden 1998-2001 opp til utbygging av totalt 24.400 sykehjemsplasser og omsorgsboliger. Ser vi hele planperioden under ett, ser utbyggingskurven utfra kommunenes planer nå slik ut:

2001. Av
så enheter

omsorgsboliger.

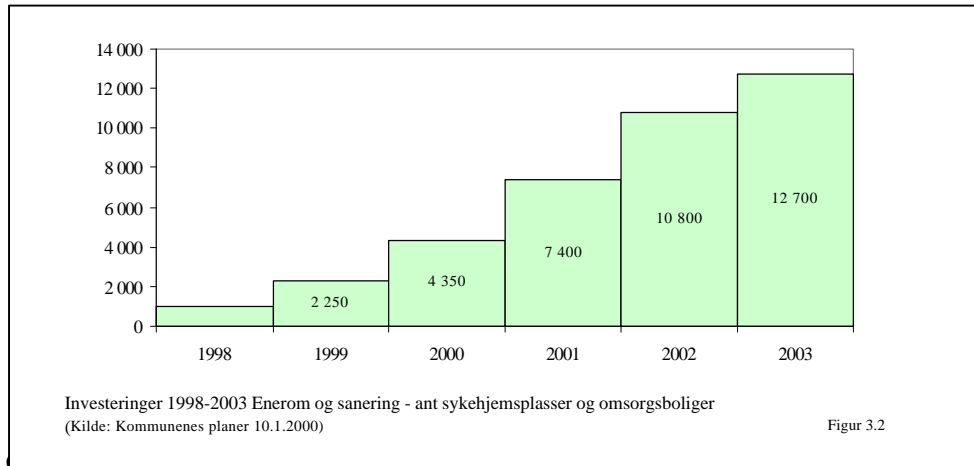
For 2002 og 2003 rapporterer kommune at de planlegger nye 12.500 sykehjemsplasser og omsorgsboliger (5.600 sykehjemsplasser og 6.900 omsorgsboliger).

Utbyggingen vil utfra de kommunale planene nå en topp i år 2001, for så å reduseres fra år 2002.

I tillegg til dette planlegger kommunene å utbedre om lag 5.000 plasser i eksisterende bygningsmasse med

Enerom og utskifting.

I følge kommunenes planer vil om lag 7.400 sykehjemsplasser og omsorgsboliger benyttes til "eneromsreformen" og utskifting av gammel bygningsmasse i perioden 1998-2001. For årene 2002 og 2003 planlegges det ytterligere 5.300 enheter til disse formålene. Dersom vi ser bort fra omsorgsboligene knyttet til opptrappingsplanen betyr dette at om lag 35% av det totale antall enheter som planlegges bygd medgår til kvalitetsheving, mens 65% gir økt tilbud (kapasitet) av sykehjemsplasser og omsorgsboliger.

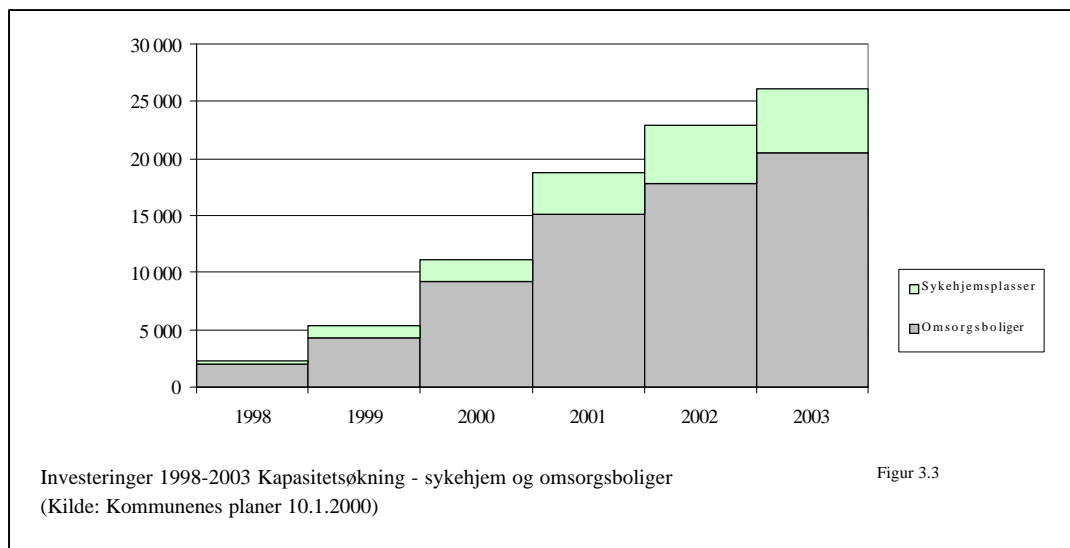

plasser vil falle bort innen utgangen av 2003. Disse plassene vil i stor grad bli erstattet med omsorgsboliger.

Kapasitetsøkning.

Kommunene vil utfra sine planer utvide kapasiteten i pleie- og omsorgstjenesten med 18.600 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger i løpet av perioden 1998-2001. Kapasiteten planlegges styrket med ytterligere 7.200 enheter i 2002 og 2003. Dersom vi beregningsmessig forutsetter at 3.400 av omsorgsboliger inngår i Opptrappingsplanen for psykisk helse vil sykehjemsandelen av det økte tilbudet knyttet til eldreplanen være om lag 25%, som er i samsvar med anslagene i St.meld.nr 50 (1996-97)¹.

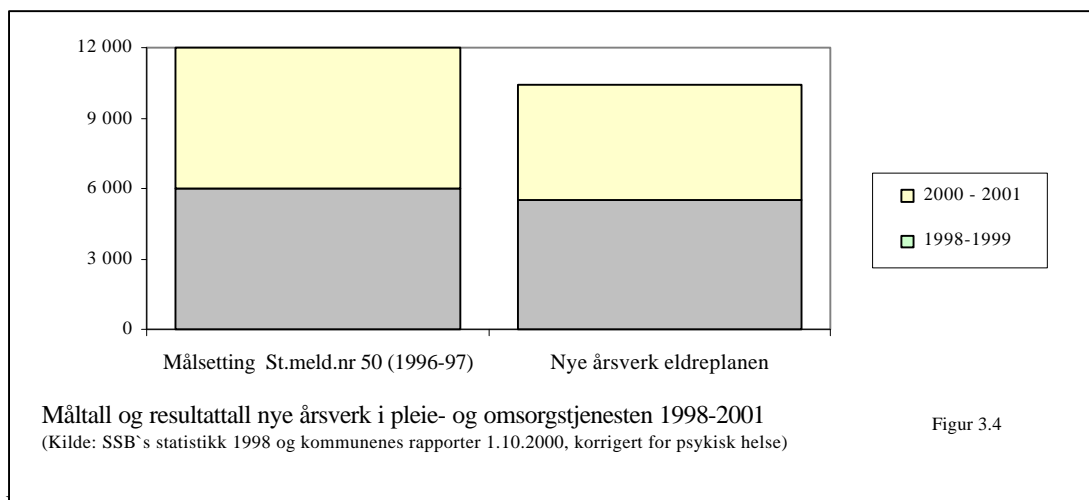
¹ Det er her forutsatt at nedbyggingen av aldershjemmene erstattes med omsorgsboliger, og at disse omsorgsboligene ikke inngår som økt tilbud i 2003.

Drift

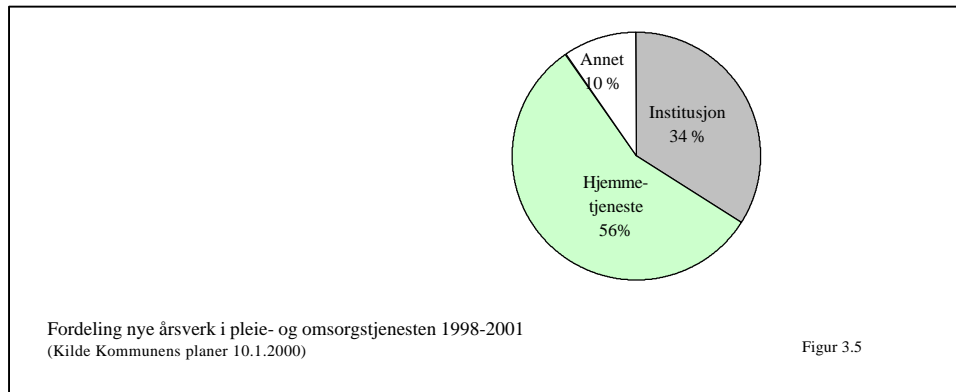
Handlingsplanen for eldreomsorgen har lagt til rette for å bygge ut tilbudet i pleie- og omsorgstjenesten med

De kommunale planene angir at pleie- og omsorgstjenesten vil få en vekst med 2.700 årsverk i 2000 og 2.800 årsverk i 2001. Sammenholdt med resultatene for 1998 og 1999 gir dette til sammen 11.500 nye årsverk for og 2003.

De planlagte årsverkene for 2000 og 2001 er i hovedsak knyttet til eldreplanen og opptrappingsplanen for planlagt finansiert med midler fra opptrappingsplanen.

Årsverkene fordeler seg med 56% på hjemmetjenester, 34% på institusjon og 10% på andre oppgaver i pleie- og

3.3 Vurdering og konklusjon.

Forventer høy aktivitet i 2000

Det er grunn til å forvente at Husbankens ramme for nye godkjenning av nye prosjekter (tilsagn) i 2000 vil være disponert innen utgangen av året.

Kommunene planlegger å ferdigstille 8.000 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger i 2000. På bakgrunn av tall fra Husbanken og ut fra erfaringene fra 1998 og 1999 er det grunn til å anta at de faktiske tallene for ferdig bygde prosjekter i 2000 vil bli noe lavere.

Reduserte årsverkstall

Tallet på nye årsverk i pleie- og omsorgstjenesten ved handlingsplanperiodens slutt vil ligge i underkant av handlingsplanens måltall (vel 12.000 årsverk). Årsakene til dette er først og fremst at:

- En stor andel av skjønnskuttet er vedtatt brukt til andre formål i pleie- og omsorgstjenesten (kompetanseheving og kompensasjon for tidligere utbygging).
- Veksten i lønnskostnadene innebærer at driftstilskuddet gir færre årsverk enn beregnet ved handlingsplanperiodens begynnelse
- Det er i noen grad gitt rom for å godskrive effektivisering m.v. i vurdering av kommunenes oppfyllelse av aktivitetskravene. I slike tilfeller økes tjenestetilbudet til brukerne uten tilsvarende personellvekst
- Driftstilskuddet skal også kunne nyttes til andre driftsutgifter i pleie- og omsorgstjenesten (eks. trykghetsalarmer, mindre utstyr, opplæringstiltak og andre utgifter)

På denne bakgrunn er de kommunale plantallene samlet i rimelig samsvar med det som kan forventes.

Investeringsvolum må justeres.

Kommunen har planlagt å bygge ferdig 26.000 sykehjemsplasser og omsorgsboliger innen planperioden 2001. Dette er i rimelig samsvar med handlingsplanens måltall for 4-årsperioden 1998-2001. Utover dette planlegges imidlertid ytterligere 12.500 sykehjemsplasser og omsorgsboliger i årene 2002-2003, slik at det samlede investeringsvolum ligger godt over det handlingsplanen gir dekning for.

Med erfaringstall for 1998-99 og den godkjenningsprosess prosjektene må gjennom i forbindelse med finansiering i Husbanken, vurderer en det fortsatt slik at antall bygde sykehjemsplasser og omsorgsboliger i perioden 2000 til 2003 uansett vil ligge betydelig lavere enn det kommunene har lagt opp til i sine planer. I forhold til tidligere plantall fra kommunene ser det ut til at planene fortsatt forskyves i tid, slik det også er gitt anledning til fra departementets side.

Sammensetningen av kommunenes planer

Både i forhold resultatene for 1998 og 1999 og i kommunenes planer for perioden 2000-2003 er sykehjemsandelen i forhold til bygging av omsorgsboliger knyttet til eldreplanen i rimelig samsvar med det som var forutsatt da handlingsplanen ble vedtatt i Stortinget. For landet samlet innebærer dette at byggingen av sykehjem kompenserer for veksten i den eldre befolkningen og styrker tilbudet noe.

Kommunenes rapporter tyder på at det er en god fordeling mellom bygging som gir kapasitetsvekst i form av nye plasser og boliger og utbedring, ombygging og utskifting av gammel bygningsmasse. Vekten ligger i første del av planperioden på kapasitetsøkning, men andelen til kvalitetsforbedring vil i følge planene for 2000-2003 økes fremover til 2003. Dette er rimelig fordi mange kommuner først sikrer tilfredsstillende tilbud av omsorgsboliger og sykehjem (kapasitet), og deretter forbedring av eksisterende bygninger.